

A photograph showing three people standing on a white aerial lift platform. The platform is elevated and has a red and white striped safety edge. The brand name 'Snorkel' is visible on the side of the platform. The background is a clear blue sky with some bare tree branches visible at the bottom. The text 'Terreinbeheerders en bosbezoekers met elkaar in de wolken' is overlaid on the image in a large, bold, red and white font.

**Terreinbeheerders
en bosbezoekers
met elkaar in de wolken**

“Wat gebeurt er als je een bosbeheerder en een bosbezoeker samen in een hoogwerker zet om het bos van bovenaf te bekijken?” Studenten van de Hogeschool Van Hall Larenstein experimenteerden in het Staelduinse bos bij 's-Gravenzande met de manier waarop contact tot stand komt tussen de terreinbeherende organisatie en het publiek. Ze keken aan de ene kant naar het effect van ‘gewoon interviewen’, maar organiseerden daarnaast ook ‘**De dag van het Staelduinse bos**’: een lokaal evenement met hoogwerker, koek & zopie en een wensboom, om beheerder en gebruiker met elkaar in contact te brengen. Laatste aanpak bleek verrassend effectief en verfrissend te werken voor het stimuleren van samenwerking tussen beheerder en recreant. Hier het verslag van hoe bosbeheerders en bezoekers nader tot elkaar kwamen.

— ROOS VAN DOORN, HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN

Bij de afstudeerrichting Bosbouw/Urban Forestry vinden we het belangrijk dat beheerders weten wat er leeft in een natuurgebied. En dat gaat, juist bij urban forestry, ook over de gebruikers van het bos. De opdracht die de derdejaars Bos- en natuurbeheerstudenten meekregen van het Zuid-Hollands Landschap was duidelijk: breng de belangengroepen van het Staelduinse bos en hun wensen in beeld. Waarom was dit hier nodig? Het Staelduinse bos is een klein en kwetsbaar natuurgebied, midden in de Randstad, overlopen door bezoekers die niet allemaal op de paden blijven, en niet allemaal hun mountainbike of paard thuis willen laten. Juist hier dus reden voor onvrede bij alle partijen: bij de beheerders voorafgaand aan het project overwegend irritatie over de gebruikers, die de flora buiten de paden zou beschadigen en de fauna zou verstoren. Tegelijkertijd het besef dat natuurlijk juist dit een plek is waar ruimte voor recreatie moet zijn. Maar hoe zat dat bij de gebruikers? Dat werd wel vermoed, maar was niet bekend. Een prima kans voor studenten van Van Hall Larenstein om in het echt te ervaren hoe

het is om gebruikers van natuurterreinen te gaan benaderen.

Onbevangen togen de studenten aan het werk. Ze interviewden de eigenaresse van de plaatselijke bed&breakfast, de voorzitter van de mountainbikevereniging, de vrijwilligers die het bezoekerscentrum runnen en nog een aantal andere partijen die georganiseerd waren en relatief makkelijk te benaderen. Uitkomsten van de interviews: unaniem grote waardering voor het Staelduinse bos. Ik zie nog het verraste gezicht van de opdrachtgever tijdens de voortgangvergadering: “Dat zoveel mensen hun waardering uitspreken, dat is heel leuk om eens te horen.” En dat was het juiste moment voor de studenten om deel twee van het plan te lanceren: “Dat interviewen van de individuele recreanten in het bos, dat wilden we eigenlijk vanuit een hoogwerker doen.”

Waarom niet gewoon enquêtes afnemen in het bos? Gestructureerd en makkelijk statistisch te verwerken? Dat is waar, dat zou een wetenschappelijk verantwoorde, maar

afstandelijke inventarisatie hebben opgeleverd. En was de achterliggende vraag van de opdrachtgever nou juist niet dat hij meer contact wilde met het publiek? Juist! En hoe leuker het contact vanaf het eerste moment van inventariseren van ‘problemen’, hoe groter de kans dat de betrokken zin krijgen om te gaan samenwerken.

“Als je als beheerder wilt weten wat er onder je publiek leeft, moet je niet gaan enquêteren, maar een feestje organiseren”, aldus Wim Timmermans, lector Groene leefomgeving van steden op Van Hall Larenstein. Timmermans was betrokken bij het ontwerpen van opvallende, kunstzinnige ontmoetingen tussen bestuurders en gebruikers bij allerlei gelegenheden en heeft gemerkt hoe goed het werkt als het eerste contact informeel en ‘onverwacht’ is. “Eigenlijk creëer je een soort ijsbreker, waardoor mensen in mogelijkheden gaan denken, in plaats van in problemen. Je boort geen weerstand aan maar energie.”

Ook Hans Pijls, adviseur bij bureau Buitenkans voor participatieve groenpro-

jecten, heeft de overtuiging dat het contact iets feestelijks moet hebben. Hij heeft in diverse grote steden groengebieden aangelegd in samenwerking met de plaatselijke bevolking. “Als wij de wijk in gaan, is er altijd muziek, een tent met eten en drinken, of we organiseren een sport- en spelevement. Het gaat erom, dat de mensen elkaar in ontspannen sfeer kunnen ontmoeten. Van daaruit kun je verder gaan werken aan het inventariseren van wensen en het op een voor iedereen prettige manier betrekken van mensen bij het beheer van groen in hun omgeving.” Pijls en Timmermans hadden beide een brainstormsessie met de studentgroep, waardoor het idee voor ‘De dag van het Staelduinse Bos’ met de hoogwerker geboren werd.

Vliegwieleffect

“We dachten eerst dat zo iets helemaal niet zou kunnen”, vertelt Saskia Houben van de

studentgroep lachend. “We dachten dat er geen geld voor zou zijn.” Enig budget was er, dankzij het Impulsproject ‘Meedoen is mooier’, dat Larenstein uitvoert om te experimenteren met de aanpak van participatie in natuurgebieden. En de rest van het geld kregen de studenten zelf losgepeuterd als sponsoring bij het hoogwerkerbedrijf. Spontaan boden de vrijwilligers van het bezoekerscentrum aan om de uitvoering van de catering op de dag te verzorgen en het centrum ter beschikking te stellen. Posters werden gedrukt, truien gesponsord. En als ik de studenten vroeg hoe ze dit toch allemaal voor elkaar kregen, haalden ze hun schouders op en zeiden ze: “Tja, het komt ons eigenlijk allemaal een beetje aanwaaien.” En dat is nou precies het vliegwieleffect dat we hoopten te bereiken met deze actie. Dat mensen spontaan zin krijgen om erbij betrokken te zijn.

Op de dag zelf waaide er een gure wind. Maar het weerhield de bezoekers er niet van om met de bosbeheerder in de hoogwerker te stappen. Veiligheidsharnas aan en hup, omhoog tot boven de boomtoppen. Na afloop werden beheerders en bezoekers weer op temperatuur gebracht met chocolademelk, glühwein en erwtensoep. En daar wachtte dan de ‘enquête’, of beter gezegd: briefpapier, pennen en enveloppen. Die dag schreven alle bezoekers een brief aan de boswachter en hingen die in een envelop in de wensbomen. De meest gehoorde wens: “Was het Staelduinse bos maar wat groter...” Dat was nog helemaal niet zo’n irreële wens, en een mooie gelegenheid om weer eens extra aandacht te vestigen op de inrichting van de aangrenzende Oranjevuitenpolder. Een project dat alweer bijna in de vergetelheid was geraakt.

De resultaten uit het onderzoek waren op zich niet verrassend anders dan je zou verwachten. Iedereen vindt het geweldig dat het Staelduinse bos er is, en ziet ook dat het eigenlijk te klein is. De mountainbikers willen mountainbiken en de ruiters willen een mooi breed ruiterspad. In het inrichtingsvoorstel van de Oranjevleinpolder kunnen die wensen goed meegenomen worden. En de interviews bieden ook zeker aanknopingspunten voor het beheer op de korte termijn.

Enthousiast

Maar belangrijker resultaat dan dat, is de energie die los kwam rondom alle betrokkenen van het Staelduinsche bos. “Los van de uitkomsten heeft dit project nogal wat mensen binnen en buiten het Zuid-Hollands Landschap enthousiast gemaakt voor publieksparticipatie bij natuurbeheer en dat vind ik op zich al een groots resul-

taat. We hebben veel draagvlak waar we ons niet van bewust waren”, aldus Kim Bevington, die vanuit het Zuid-Hollands Landschap de opdrachtgever van de studentgroep was.

En dat is precies wat Larenstein wilde bereiken met dit project. Als HBO-opleiding hebben we de taak om waar mogelijk het werkveld van nieuwe impulsen te voorzien. Dat is bij dit project gelukt. Bij het Staelduinse bos is de koudwatervrees voor participatie op zomaar een waterkoude dag in januari overwonnen. Ook bij het vervolg blijven we via studentenprojecten betrokken, want nu de wensen uitgesproken zijn, is de vraag hoe die verder opgepakt kunnen gaan worden. Ondertussen doen we graag meer ervaring op met het organiseren van onverwachte ontmoetingen tussen terreinbeheerders en bezoekers. Wie durft? ♦

Roos van Doorn is docent Communicatie Natuurbeleving en -beheer bij Hogeschool Van Hall Larenstein, roos.vandoorn@wur.nl

Terrein gezocht voor creatieve impuls

De komende twee jaar gaat Larenstein binnen de Kennis en Innovatieregeling Groen Onderwijs met het project ‘Energizing Natuurparticipatie’ meer ervaring opdoen met ontmoetingen tussen publiek en terreinbeheerders. Heeft u een terrein waarin de communicatie tussen u en het publiek een creatieve impuls kan gebruiken en studenten kunnen participeren? Stuur dan een mail naar roos.vandoorn@wur.nl. Meer info over de projecten van Wim Timmermans en Hans Pijs: www.vanhall-larenstein.nl/Lectoraten/LectorStedelijkGroen www.buitenkans.eu